A koponyacsontok- Ossa cranii

Két csoportba oszthatóak:

a. Agykoponya csontok- ossa neurocranii
b. Arckoponyacsontok- ossa viscerocranii seu faciei

Az agykoponya csontok

Az agykoponya csontok hozzák létre a koponyát (cranium), melynek üregében helyezkedik el az agyvelő (encephalon).

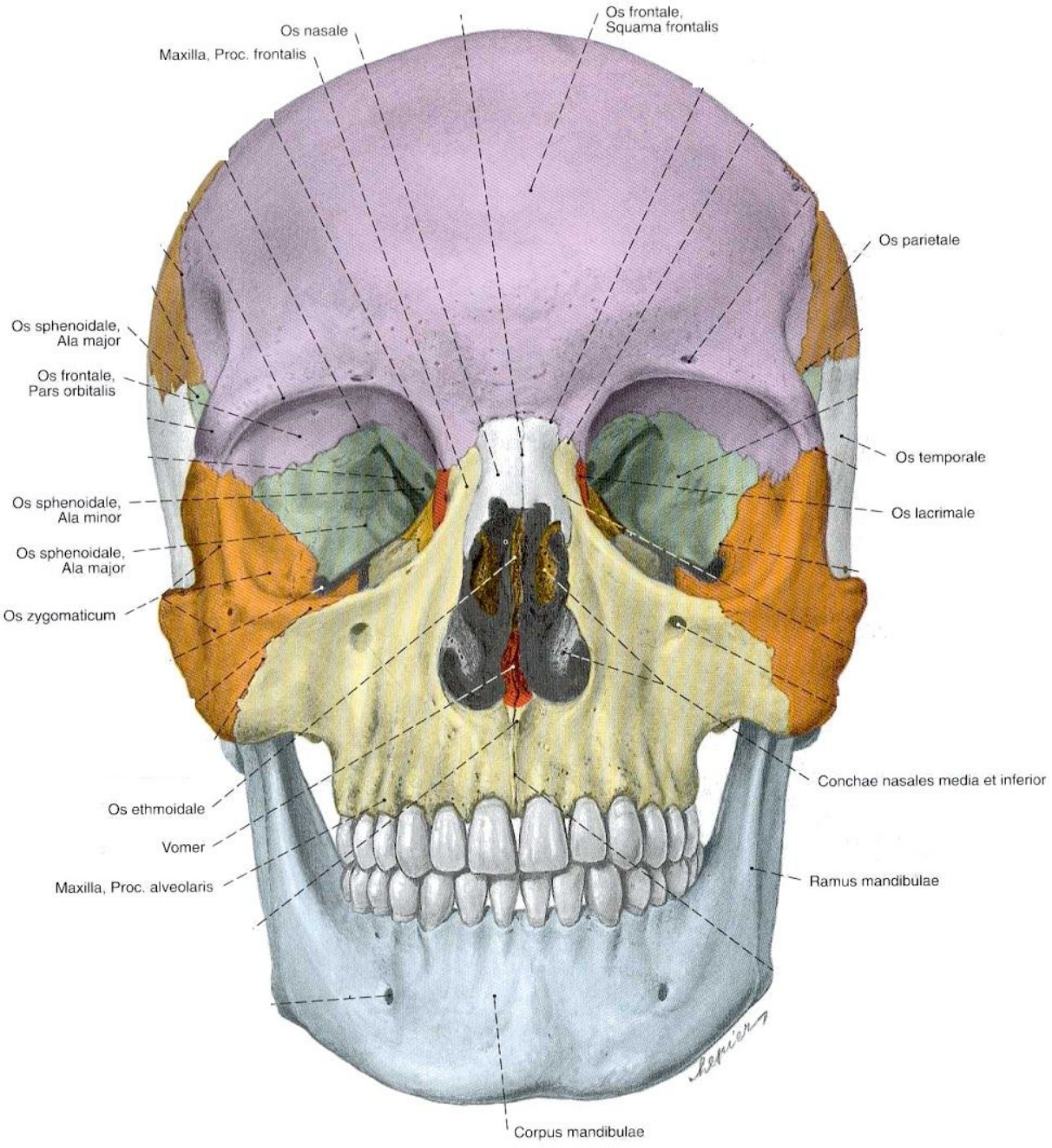

A koponyán megkülönböztetünk:

a. Koponyatetőt (calvaria)
b. Koponyaalapot (basis cranii)

Páros koponyacsontok:

- **Os parietale- falcsont**
- **Os temporale- halántékcsont**

Páratlan koponyacsontok

- **Os frontale- homlokcsont**
- **Os occipitale- nyakszirtcsont**
- **Os ethmoidale- rostacsont**
- **Os sphenoidale-ékcsont**

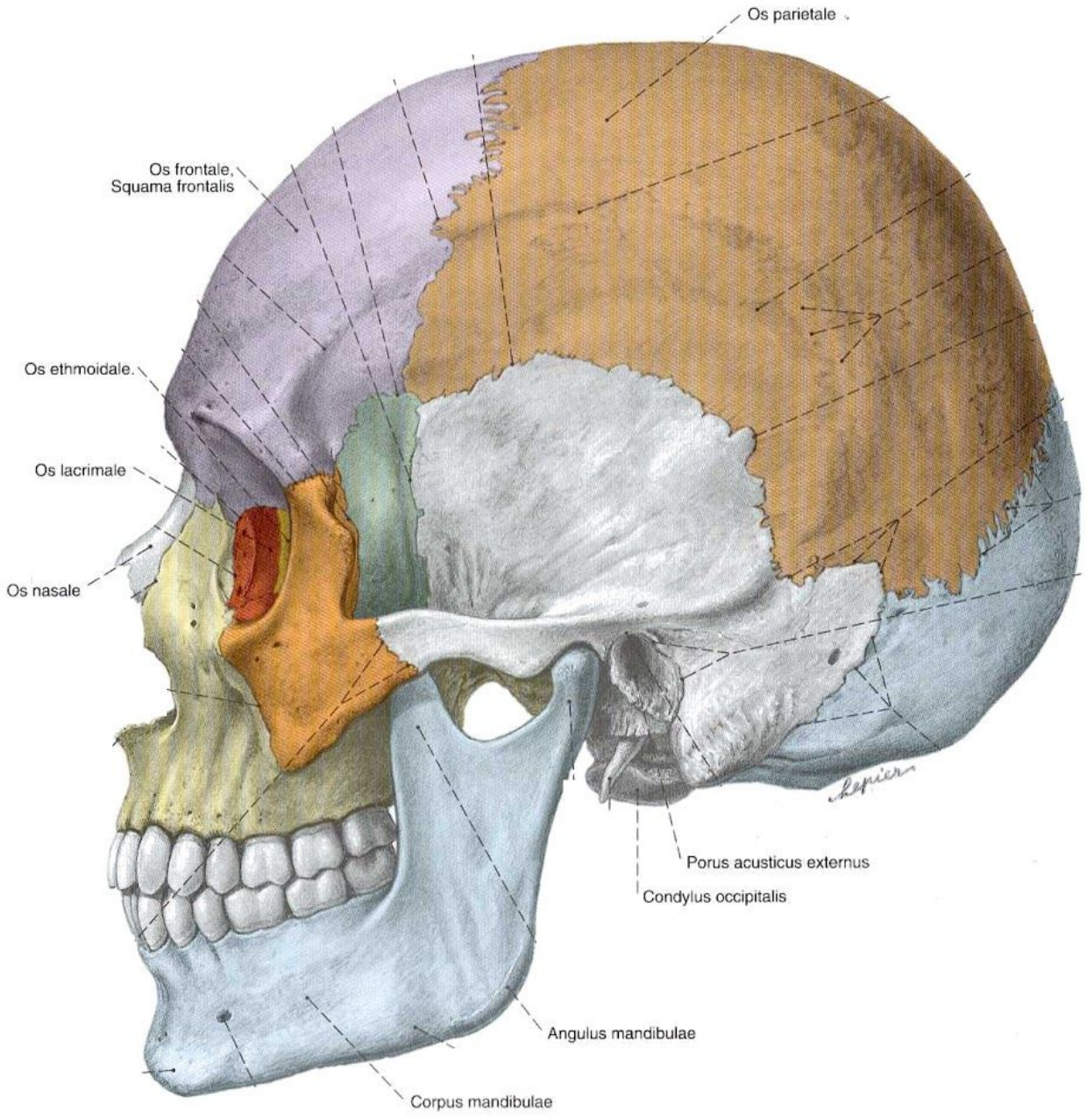

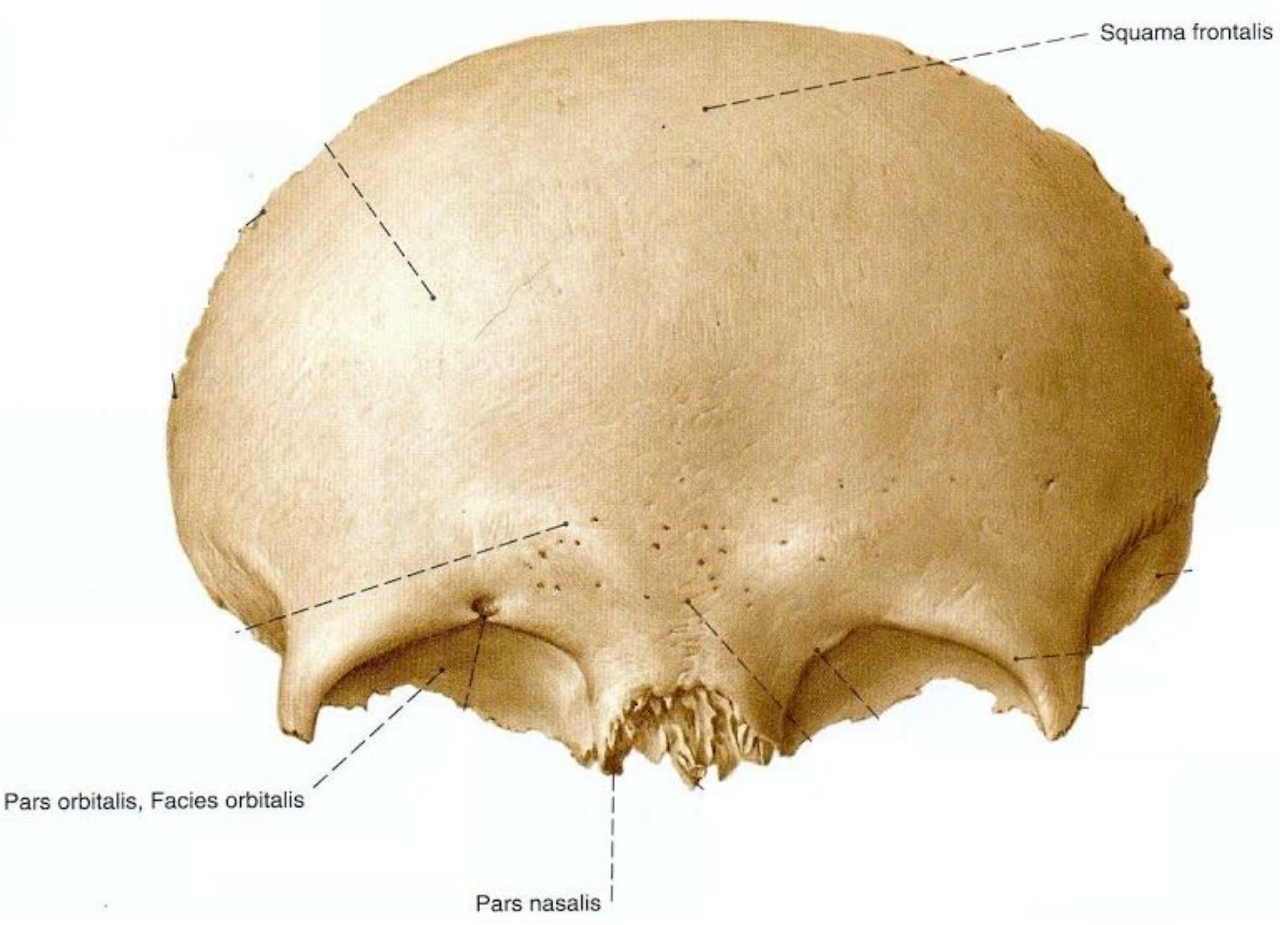

Homlokcsont (os frontale)

Páratlan, üreges csont, a koponya elülső részének kialakításában vesz részt. Az arc csontjai felett, és a többi agykoponya csont között helyezkedik el.Egy függőleges, és egy vízszintes része van. A függőleges részt pikkelyrésznek nevezzük (squama frontalis), a vízszintes három további részre osztható: középső, orrgyöki részre (pars nasalis), és szélső, szemüregi részekre (partes orbitales). A homlokcsontban, a vízszintes és függőleges rész találkozásánál található a homloküreg **(sinus frontalis).**

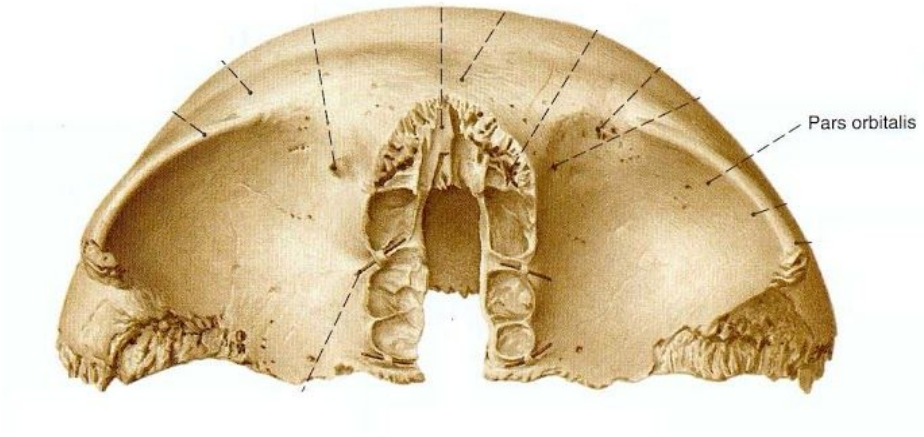

Falcsont- Os parietale

Páros, lapos csont, amely a koponyatető középső részén helyezkedik el, a homlokcsont mögött, a nyakszirtcsont előtt és a halántékcsont felett helyezkedik el.

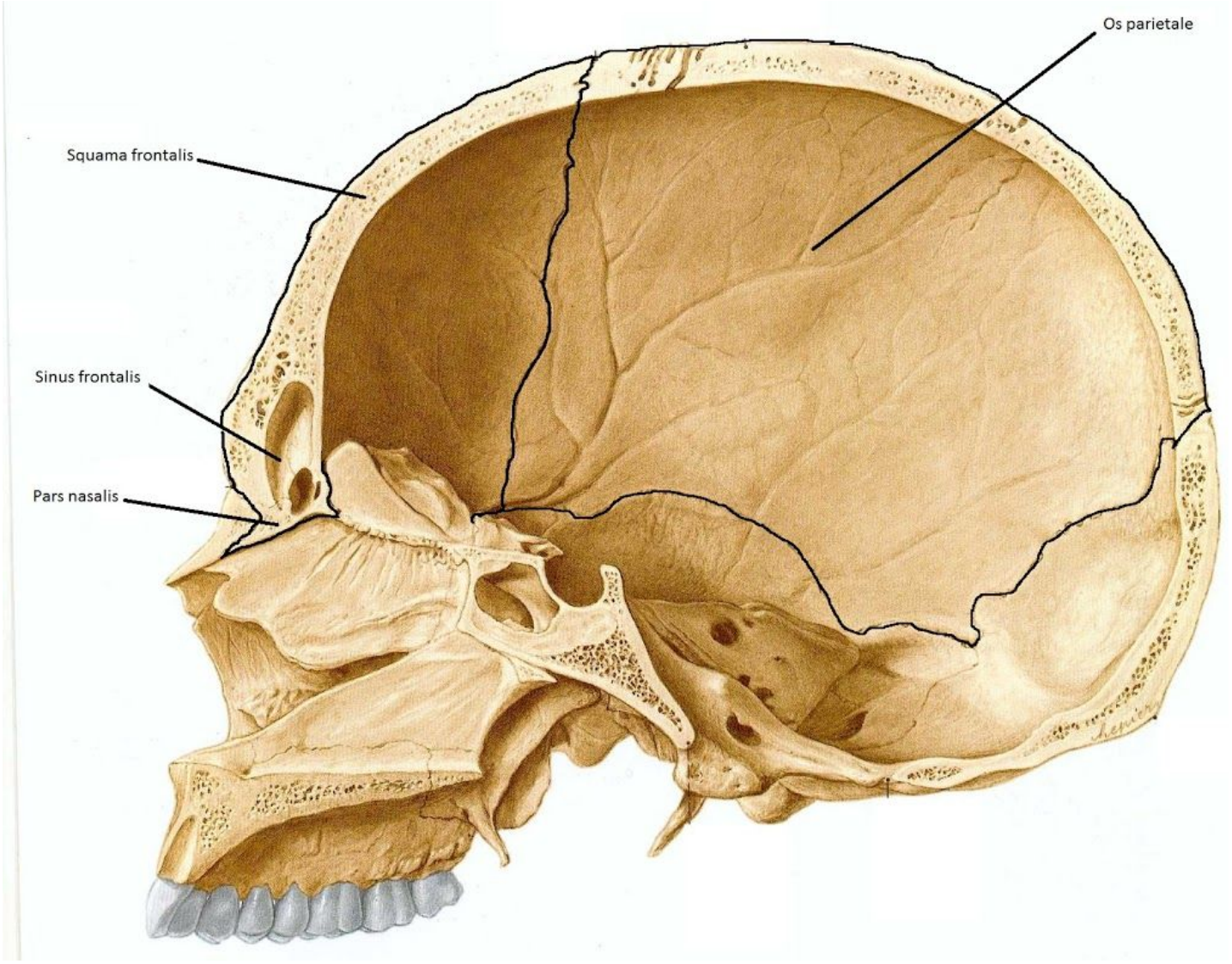

Nyakszirtcsont- Os occipitale

A koponyatető és a koponyaalap hátsó részét képezi. Középső részében található egy nagy kerek nyílás, az öreglyuk (**foramen magnum)**, melyen keresztül közvetlen kapcsolatban áll egymással a koponyaüreg és a gerinccsatorna (canalis vertebralis). Részei:

- Pikkely (squama occipitalis seu pars squamosa), ami a foramen magnum mögött helyezkedik el.
- Oldalsó részek (partes laterales), amelyek a foramen magnum-tól jobbra és balra láthatóak. Alsó felszinülön látható egy-egy ízületi felszín (condyli occipitales), amelyek az első nyaki csigolyával (atlas) való ízesülésre szolgálnak. Az oldalsó részeken halad egy csatorna, amelyen a XII agyideg (n. hypoglossus) halad át, ez a csatorna a **canalis nervi hypoglossi.**
- Koponyaalapi rész (pars basilaris), a foramen magnum előtt látható. Rajta egy lejtő látható (clivus), amelyen a nyúltvelő (medulla oblongata), hid (pons) fekszik, valamint itt halad végig az agyalapi verőér **(a. basilaris)**

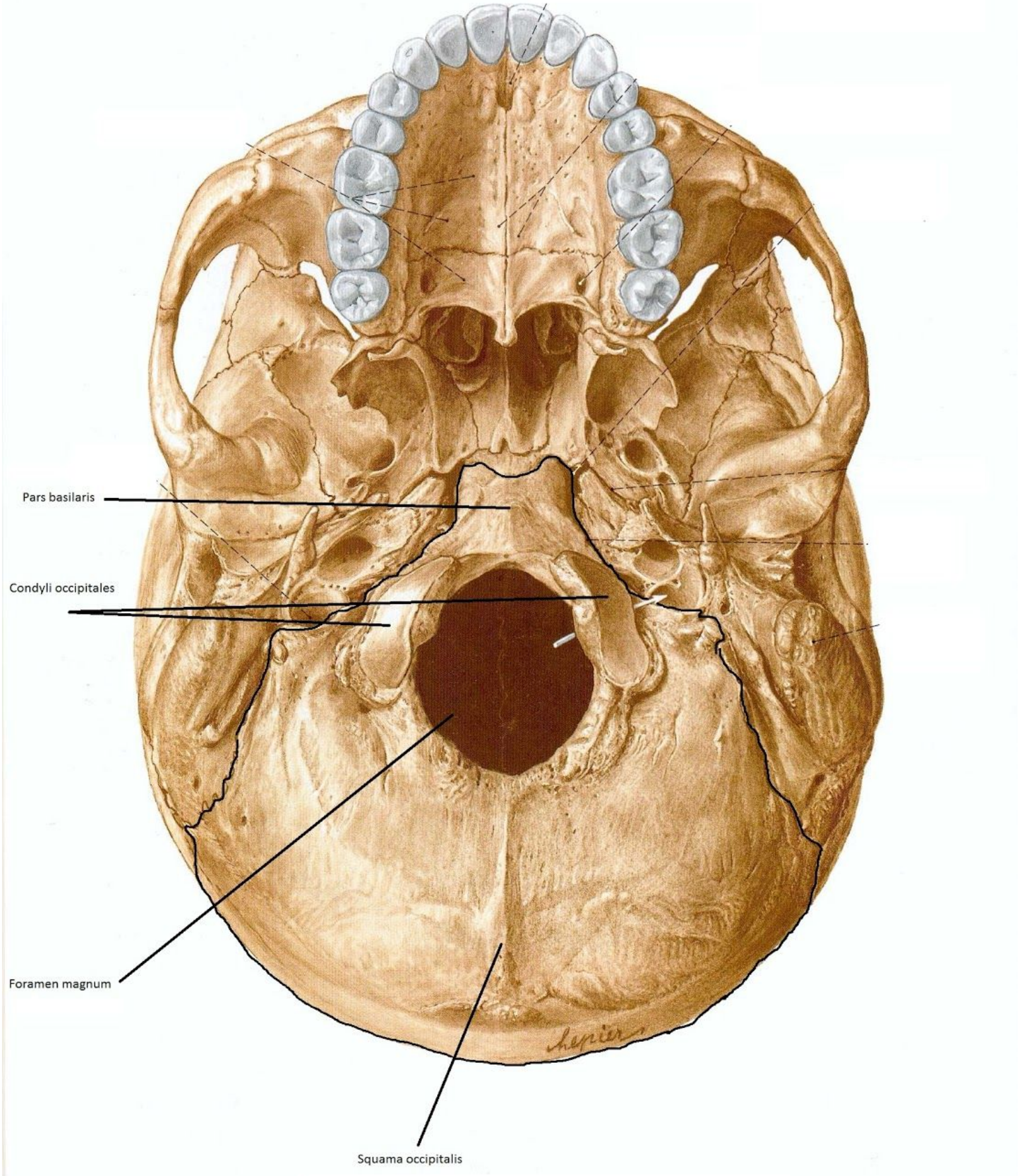
Pars basilaris
Condyli occipitales
Foramen magnum
Squama occipitalis

Halántékcsont (os temporale)

Páros csont, a koponyatető oldalsó részét, és a koponyaalap

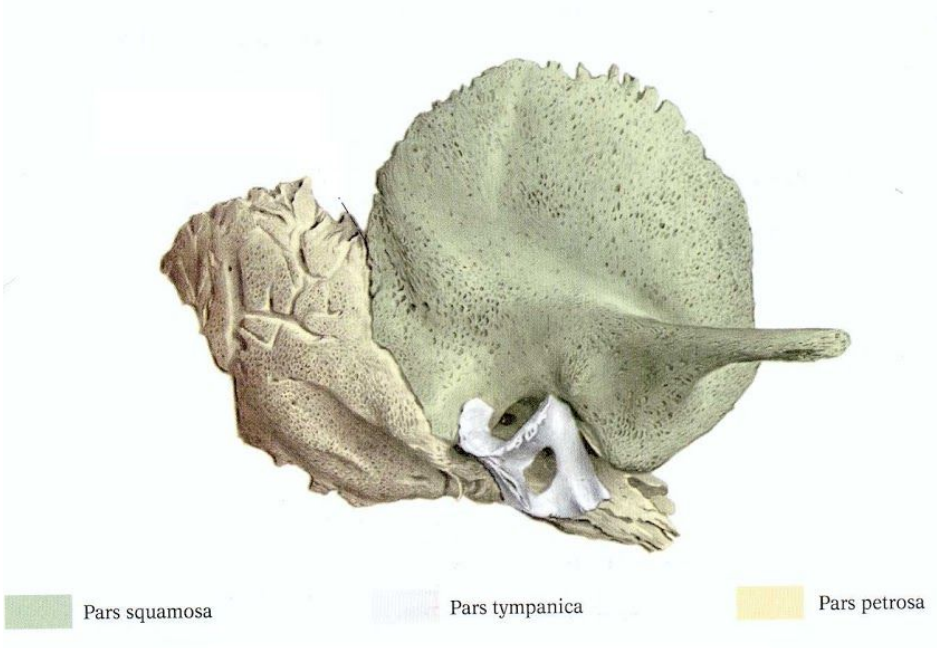

középső részét képezi. Három részt különböztetünk meg rajta:

1. **Pars squamosa** (pikkelyrész): rajta egy bemélyedés látható, ahová az alsó állkapocs ízesül (fossa mandibularis). A pikkelyrésztől egy nyúlvány indul előre (proc. zygomaticus)
2. **Pars tympanica** (dobüregi rész): a pikkelyrésszel együtt alkotják a külső hallónyilást és hallójáratot **(porus et meatus acusticus externus)**
3. **Pars petrosa** (sziklacsonti rész): A legnagyobb rész, itt helyezkedik el a középfül, és a belső fül. Rajta a következő csatornák haladnak át: **Canalis caroticus, canalis facialis**. A sziklacsonti rész a nyakszirtcsonttal közösen egy nyílást alkot, melynek a latin neve **foramen jugulare,** eyen a nyiláson keresztül lépnek ki a koponyaüregből a **IX, X, XI**

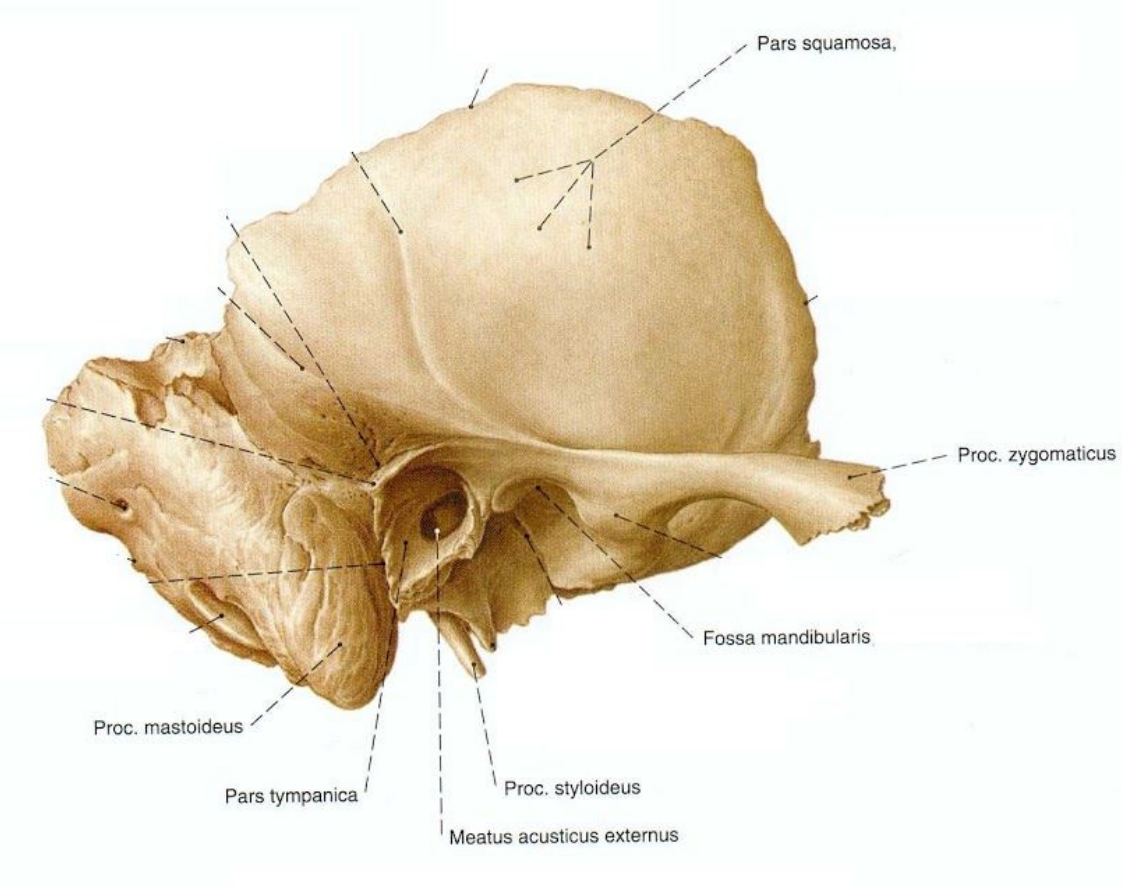

agyideg, és a sinus sigmoideus, mely a koponyából kilépve **v. jugularis interna** néven folytatja útját. A sziklacsonti részhet tartozik egy nagyobb nyúlvány, a **proc. mastoideus**.

Rostacsont (os ethmoidale)

Páratlan csont, a koponyaüreg elülső részének, a szemüregnek, és az orrüregnek a kialakításában vesz részt. Elölnézetben patikamérleg alakú. Megkülönböztetünk rajta egy vízszintes lemezt, amelyen sok apró nyílás látható, ez a rostalemez (**lamina cribrosa),** amelyen keresztül a szaglóideg **(nn. Olfactorii-** I) kilépnek a koponyaüregből. Ez a lemez részt vesz az orrüreg felső falának kialakításában. A rostalemez felett a középvonalon látható egy függőleges taréjrész **(crista galli)**, ami a koponyaüregben található. A rostalemez alatt szintén a középvonalon látható, a **lamina perpendicularis**, ami az orrsövény csontos részének kialakításában vesz részt. A rostacsont oldalsó részeit **labyrinthus ethmoidalis**-nak nevezzük, amelyek sok kisebb üreget tartalmaznak, ezek együttesen alkotják a **sinus ethmoidalis**-t. A labirintusok orrüregi (medialis) oldalán mindkét oldalon két-két

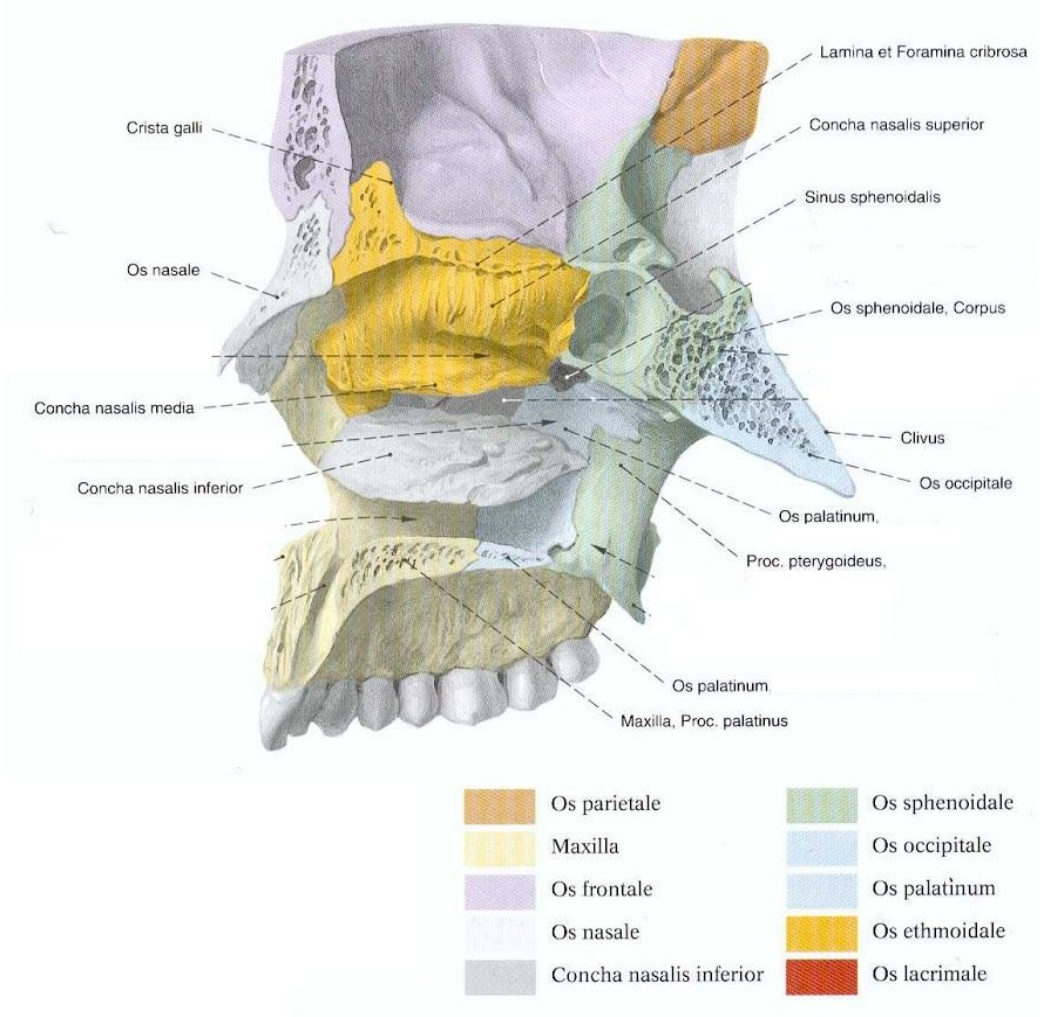

orrkagylót láthatunk **(conha nasalis sup. et media**).

Os sphenoidale (ékcsont)

Páratlan csont,amely részt vesz a koponyaüreg, szemüreg, és az orrüreg kialakításában. Megkülönböztetünk rajta testet **(corpus ossis sphenoidalis)**, kis szárnyakat **(alae minores),** nagy szárnyakat **(alae majores)** és röpnyúlványokat **(proc. pterygoideus).**

Test: Az ékcsont testének felső oldalán látható egy bemélyedés, a töröknyereg **(sella turcica)**, illetve ezen belül egy mélyebb árok **(fossa hypophysialis)**, amibe az agyalapi mirigy (hypophysis) illeszkedik be- Az ékcsont teste közvetlen kapcsolatban áll a sinus cavernosus-szal, illetve a benne futó erekkel és agyidegekkel. Az ékcsont testében található a **sinus sphenoidalis.**

Kis szárnyak: páros nyúlvány, amely az ékcsont testétől előre nyúlik. Két gyökérrel kapcsolódik az ékcsont testéhez, melyek közrefogják a **canalis opticus-**t. Ezen a csatornán keresztül lép ki a koponyaüregből a látóideg **(n. Opticus-II)**.
Nagy szárnyak: három gyökérrel indulnak az ékcsont testétől oldalra. A gyökerek között három nyílás látható, ezek: **Foramen rotundum**, melyen a **n. maxillaris** lép ki a koponyaüregből; **foramen ovale,** amelyen keresztül a **n. mandibularis** lép ki a koponyaüregből; **foramen spinosum**, amelyen keresztül az **a. meningea media** lép be a koponyaüregbe.
Röpnyúlványok: a testtől lefelé nyúlnak.